

Rapport från arbetsgruppen för åsiktsprogrammet

1 Om åsiktsprogrammet

Den 1 juli 2016 fick Juridiska föreningen i Uppsala ("JF") förtroendet att vara studentkår för alla studenter vid juridiska fakulteten vid Uppsala universitet. I anledning av JF:s kårstatus uppstod behovet av ett åsiktsprogram som underlag för JF:s studiebevakande verksamhet.

Åsiktsprogrammet ska vara en sammanställning av JF:s åsikter som studentkår. Det syftar till att underlätta JF:s studiebevakande verksamhet och tillse att juridikstuderandena representeras på bästa sätt. Åsiktsprogrammet ska fungera som grund och referensram både för vilka frågor JF väljer att driva och hur JF ställer sig till frågor som uppstår i nämnder, organ och vid remisser och dylikt.

Innehållet i åsiktsprogrammet ska baseras på juridikstuderandenas åsikter om juristutbildningen och närliggande eller annars relevanta frågor. Åsiktsprogrammet ska inte vara en verksamhetsplan för JF, utan en sammanställning av statistiska värderingar och åsikter som ska fungera som en stabil och kontinuerlig grund för JF påverkansarbete. Åsiktsprogrammet är avsett att finnas kvar under en längre tid, men ska givetvis uppdateras när det behövs för att spegla förändringar i studenternas åsikter.

Med utgångspunkt i andra studentkårers åsiktsprogram och Uppsala universitets riktlinjer för studenternas arbetsvillkor på grundnivå och avancerad nivå (se bilaga 7) har åsiktsprogrammet strukturerats efter åtta områden:

1. Grundsyn
2. Utbildning
3. Examinationer
4. Kursplanering och schema
5. Antagning och urval
6. Fysisk arbetsmiljö
7. Psykisk arbetsmiljö
8. Övrigt

2 Hur åsiktsprogrammet har tagits fram

Under verksamhetsåret 16/17 har Juridiska studierådet ("studierådet") ansvarat för att ta fram ett förslag till JF:s åsiktsprogram. Studierådet är det utskott i JF som ansvarar för och arbetar med JF:s studiebevakande och studieförbättrande verksamhet. Studierådet består av ordförande, vice ordförande, 15 ledamöter samt en studiebevakare (tillika ordförande i JF), samtliga valda vid JF:s stämma.

Arbetet har bestått av tre stadier:

1. Tillsättning av arbetsgrupp
2. Inhämtning av kompletterande underlag
3. Utformning och revidering av utkast

2.1 Tillsättning av arbetsgrupp

I början av verksamhetsåret 16/17 tillsattes en arbetsgrupp bestående av fem studierådsledamöter: Caroline Edwall, Hanna Hamrén, Johanna Eriksson, Maria Patetsos och Sophia Södergård. Arbetsgruppen har haft det övergripande ansvaret för arbetet med åsiktsprogrammet. Till sin hjälp har arbetsgruppen haft det övriga studierådet samt studiebevakaren.

2.2 Inhämtning av kompletterande underlag

Studierådets ledamöter och presidium är förtroendevalda representanter för alla juridikstuderande och har haft till uppgift och ansvar att utforma åsiktsprogrammet. För att ha ett så bra underlag som möjligt har vi dock även valt att inhämta studenternas åsikter genom en enkät som alla juridikstuderande har givits möjlighet att svara på. Enkäten har haft dubbla syften: dels att tillse ett bra underlag för åsiktsprogrammet, dels att ge ett underlag för struktureringen av JF:s framtida påverkansarbete genom att identifiera frågor som enligt studenterna är angelägna att driva.

I oktober 2016, före enkäten, gavs alla juridikstuderande möjlighet att lyfta frågor som de tyckte var särskilt viktiga att ha med i enkäten. Denna möjlighet gavs genom ett Google-formulär (bilaga 1). I formuläret presenterades kortfattat vad åsiktsprogrammet är, hur arbetet skulle gå till och hur formulärsvaren skulle användas. Formuläret fick 69 svar (bilaga 2).

I november 2016 tillsattes fem smågrupper bestående av studierådsledamöter samt ordförande och vice ordförande för studierådet. Smågrupperna tog fram enkätfrågor inom ett eller flera av de åtta områdena ovan. Enkätfrågorna baserades på underlaget från formuläret samt på gruppmedlemmarnas egna erfarenheter. Ambitionen var att ge en heltäckande bild av studenternas åsikter inom respektive område. Underlaget från de respektive smågrupperna sammanställdes därefter till en enkät av arbetsgruppen. Enkäten bestod av sammanlagt 120 frågor och var även den utformad som ett Google-formulär (bilaga 3). Den marknadsfördes på Facebook och Studentportalen. Enkäten var öppen för svar mellan den 11 december 2016 och den 1 februari 2017 och fick under denna tid 267 svar (bilaga 4).

2.3 Utformning och revidering av utkast

Varje medlem i arbetsgruppen tog ansvar för att sammanställa svaren inom ett eller flera av de åtta områdena till ett utkast till förslag till en del av åsiktsprogrammet. Till sin hjälp hade varje arbetsgruppsmedlem en ledamot av studierådet utanför arbetsgruppen som bollplank. Utöver enkätsvaren baserades delutkasterna även på andra studentkårens åsiktsprogram samt studierådsledamöternas överväganden. Delutkasterna sammanställdes därefter av arbetsgruppen gemensamt till ett utkast till förslag till åsiktsprogram. Detta utkast presenterades därefter för det samlade studierådet. Efter revideringar godkände studierådet den 10 april 2017 det förslag till åsiktsprogram som nu presenteras på JF:s stämma den 24 april 2017.

3 Närmare om metod och metodval

3.1 Arbetets övergripande struktur

Metoden för att ta fram åsiktsprogrammet har valts med hänsyn till målet att åsiktsprogrammet så långt som möjligt ska representera studentkollektivets åsikter.

För att uppnå detta mål har åsiktsprogrammet tagits fram av förtroendevalda ledamöter av studierådet. Som förtroendevalda som representanter för juridikstuderandena har studierådets ledamöter och presidium till uppgift att bedöma hur de kan representera juridikstuderandena på bästa sätt och vad som ligger i juridikstuderandenas intresse i olika frågor. Dessutom är studierådet väl insatt i de aktuella frågorna, åsiktsprogrammets syfte och JF:s roll som studentkår i allmänhet och därför väl lämpat att utforma ett åsiktsprogram.

Åsiktsprogrammet är dock omfattande och ska ligga till grund för JF:s påverkansarbete under lång tid framöver. Därför har arbetet med åsiktsprogrammet även baserats på direkt inhämtade åsikter från studentkollektivet. Den inledande möjligheten att lyfta frågor syftade till att minska risken att åsiktsprogrammets innehåll endast skulle baseras på studierådsledamöternas åsikter och de frågor de ansåg särskilt viktiga. Enkäten baserades därefter delvis på de frågor som hade lyfts av studenterna. För att enkäten skulle vara så heltäckande som möjligt kompletterades enkäten utifrån gruppmedlemmarnas egna erfarenheter.

3.2 Valet av Google Forms

Både den inledande möjligheten att lyfta frågor och enkäten gjordes med hjälp av Google Forms. Syftet med att inhämta studenternas åsikter via Google Forms har varit att tröskeln för att svara på formuläret respektive enkäten skulle vara så låg som möjligt för att maximera antalet svar och därigenom uppnå ett nyanserat resultat som representerar studentkollektivet väl.

3.3 Det inledande formuläret

I marknadsföringen av det inledande formuläret presenterades kortfattat vad ett åsiktsprogram är, åsiktsprogrammets syfte, hur arbetet med åsiktsprogrammet skulle gå till och hur svaren på formuläret skulle användas. I formuläret presenterades sex områden (undervisning och utbildningsmaterial, fysisk och psykosocial arbetsmiljö, studentinflytande, kursplanering och schema, antagning och urval, samt examinationer) som åsiktsprogrammet inledningsvis var avsett att vara uppbyggt kring. Syftet med detta var att väcka tankar, förtydliga vad åsiktsprogrammet skulle innehålla och fungera som inspiration för studenterna. Formuläret bestod av två fritextfrågor – en där studenterna fick lyfta frågor inom de sex områdena, och en där de hade möjlighet att lyfta frågor som inte omfattades av dessa områden. Vi valde att använda oss av fritextfrågor för att styra de som svarade på enkäten så lite som möjligt.

3.4 Enkäten

3.4.1 Enkätens struktur

Även i marknadsföringen av enkäten presenterades vad ett åsiktsprogram är, åsiktsprogrammets syfte, hur arbetet med åsiktsprogrammet skulle gå till och hur enkätsvaren skulle användas. Frågorna i enkäten var indelade i nio områden som åsiktsprogrammet vid denna tidpunkt var avsett att vara uppbyggt kring (fysisk arbetsmiljö, psykosocial arbetsmiljö, undervisning, undervisningsmaterial och lärare, fördjupningskurser, examinationer, kursplanering och schema, antagning och urval samt studentinflytande). Enkäten bestod av fyra typer av frågor: påståenden som studenterna fick ange hur mycket de instämmer i på en skala från 1–6, frågor där studenterna fick välja ett eller flera alternativ, frågor där studenterna fick ange två eller tre aspekter av en fråga som de har ansett viktigast eller mest angeläget, samt fritextfrågor. I slutet av enkäten fanns en allmän fritextfråga där studenterna fick ta upp saker som de inte anser att enkäten har täckt. På grund av tekniska problem kunde man inte svara på

denna fråga (fråga 120) de första timmarna som enkäten låg ute. Vissa studenter har därför skrivit sina svar på fråga 120 i fritextrutan till fråga 119 istället, vilket har beaktats vid sammanställningen av enkäten. På samtliga obligatoriska frågor har studenterna kunnat välja "Ingen åsikt/vet ej" som alternativ.

3.4.2 Frågornas utformning

Vi valde att använda en skala mellan 1–6 för att inte ha ett alternativ precis i mitten av skalan, för att förhindra att studenter som inte har en uppfattning i en fråga väljer mittenalternativet. Dessa studenter har istället kunnat välja "Ingen åsikt/vet ej". Vi strävade efter att ha så få fritextrutor som möjligt för att underlätta sammanställningen av enkätsvaren och göra tröskeln för att svara på enkäten lägre. Utöver "uppsamlingsfrågan" i slutet av enkäten fanns fritextrutor endast på områden där vi i arbetsgruppen har saknat insikt och kompetens i frågorna (studenter med barn eller funktionsnedsättningar) och vi därför ansåg att underlaget skulle bli bättre med fritextsvar.

Vid utformningen av enskilda frågor har arbetsgruppen strävat efter att frågorna ska vara så neutralt ställda som möjligt. Samtidigt har vi till viss del velat undvika "självlara" frågor av karaktären "är det bra med bra saker?", där alla studenter sannolikt har samma uppfattning och som därför riskerar att bli tröttsamma att svara på och därför minska antalet enkätsvar. Frågornas innehåll kan därför uppfattas som partiskt. Frågorna har dock utformats så neutralt som möjligt.

3.4.3 Marknadsföringen av enkäten

Enkäten har marknadsförts på Facebook (bland annat med hjälp av ett sponsrat inlägg), Studentportalen, vid ett glöggmingel på Jontes stuga, i JF:s tidning Press Judicata, genom JF-podden samt genom affischer på kvarteret Munken och Juridiska biblioteket. Vi valde marknadsföringskanaler som vi bedömde skulle nå så många juridikstuderande som möjligt.

Genom att marknadsföra enkäten i flera olika kanaler, bland annat på Studentportalen som samtliga juridikstuderande behöver besöka i sina studier, hoppades vi nå så många studenter som möjligt. Facebook lär besökas dagligen av en stor andel juridikstuderande. Samtidigt riskerar Facebook-inlägg att "drunkna" bland annat material på Facebook. För att motverka denna risk valde vi att sponsra ett inlägg i flera omgångar samt dela det i samtliga terminsgrupper.

Sannolikt hade vi dock kunnat marknadsföra enkäten och arbetet med åsiktsprogrammet ännu mer för att få ännu fler att engagera sig och att svara på enkäten. I synnerhet hade vi kunnat använda mer "direkt marknadsföring" genom att informera på föreläsningar, stå på kvarteret Munken och informera, prata om åsiktsprogrammet med personer i vår närhet m.m. Dessutom hade vi kunnat dela Facebook-inlägget ännu mer.

3.4.4 Resultatet av enkäten

Enkäten har fått 267 svar, motsvarande ungefär 15 % av juridikstuderandena. Möjligen hade det varit önskvärt med ännu fler svar för att kunna avgöra om svaren representerar alla studenters åsikter. Grundutbildningens terminskurser är dock relativt jämnt representerade i svaren, vilket bör bidra till ett representativt resultat. Vår bedömning är därför att enkäten överlag ger en god bild av studentkollektivets åsikter. Eftersom vi inte kan dra slutsatsen att någon särskild studentgrupp är underrepresenterad har vi valt att inte göra någon bortfallsanalys.

3.4.5 Hur enkätsvaren har använts som underlag för åsiktsprogrammet

För att få så tillförlitligt underlag som möjligt hade det sannolikt varit lämpligt att konsultera en statistiker angående utformningen av enkäten. Enkätsvaren har dock främst använts som underlag för åsiktsprogrammet avseende de frågor där studentkollektivet har tagit tydlig ställning. I andra frågor har studierådet valt att göra egna överväganden eller att inte ta ställning alls.

3.5 Metoden för utformningen av utkastet

Utkastet till åsiktsprogrammet har främst utformats av arbetsgruppen, eftersom arbetsgruppen har varit särskilt insatt både i syftet och målet med åsiktsprogrammet samt det underlag som har använts vid arbetet. Genom att en relativt liten och väl insatt grupp har färdigställt utkastet har vi lyckats ha en helhetssyn på utkastet. Arbetet har fungerat bra.

4 Möjliga felkällor angående enkäten

4.1 Möjliga felkällor på grund av Google Forms

Med valet av Google Forms som plattform för enkäten ser vi två nackdelar som kan bidra till eventuella felkällor. Enkäten har dels kunnat fyllas i flera gånger av samma person, och har dels varit öppen även för personer som inte studerar juridik. Det framstår dock som osannolikt att en eller ett fåtal personer har lagt ned så pass mycket tid och energi på att fylla i enkäten flera gånger, alternativt fylla i enkäten utan att vara juridikstuderande, att det skulle påverka resultatet. Det framstår också som osannolikt att ett stort antal personer har utnyttjat dessa möjligheter. Vi anser därför att risken för att dessa möjligheter ska ha utnyttjats i en sådan omfattning att det har påverkat resultatet av undersökningen märkbart är liten, särskilt eftersom enkäten endast har marknadsförts i forum för juridikstuderande vid Uppsala universitet.

4.2 Enkätens omfattning

Vid utformningen av enkäten ställdes arbetsgruppen inför avvägningen mellan en så heltäckande enkät som möjligt och en enkät som studenterna kunde förväntas ta sig tiden att svara på. Ju längre enkät, desto färre svar kan förväntas. Dessutom kan antas att studenter med starka uppfattningar i olika frågor i högre utsträckning än andra tar sig tid att svara på en enkät. Det är möjligt att en mycket omfattande enkät får till följd att svaren i ännu högre grad kommer från studenter med starka uppfattningar. Det är givetvis önskvärt att enkäten så långt som möjligt speglar studentkollektivets åsikter. Samtidigt, om det finns en grupp studenter som saknar en stark uppfattning i en viss fråga och en grupp studenter som har en stark uppfattning förefaller det inte olämpligt att ta hänsyn till gruppen med en stark uppfattning i frågan vid utformningen av åsiktsprogrammet. En annan sak är att det är svårt att basera åsiktsprogrammet på resultatet i de frågor där de som har svarat på enkäten har uttryckt starka uppfattningar "åt båda håll", och det därmed blir tydligt att det saknas en enhetlig åsikt hos studentkollektivet.

4.3 Risken att frågor har missförståtts

En annan möjlig felkälla är risken att vissa frågor har missförståtts. Enkäten är omfattande och det är inte osannolikt att en person som läser enkäten för första gången missförstår vissa frågor som har framstått som "självklara" för arbetsgruppen som har tagit fram enkäten. Ett tecken på att så har skett är

att flera svarande har lyft synpunkter kring som rör inlärningsvårigheter på frågor om fysiska funktionshinder. Dessa svarande har uppenbarligen missat att enkäten även innehöll frågor kring inlärningsvårigheter och andra psykiska funktionsnedsättningar.

Vi bedömer att risken för att studenter har missförstått frågor är störst avseende frågorna om fördjupningskurser. Få svarande på lägre terminer är insatta i systemet kring utbudet och antagning till fördjupningskurser. Vissa aspekter av systemet är komplicerat och svårt att vara insatt i även för studenter på högre terminer. Arbetsgruppen har också fått indikationer på att studenter exempelvis har förstått frågan om RoA:n ska vara obligatorisk (fråga 79) som en fråga om RoA:n överhuvudtaget ska ges fortsättningsvis, vilket inte har varit avsikten. Mot bakgrund av detta har vi valt att behandla resultaten av främst frågorna om fördjupningskurser med stor försiktighet vid utformningen av åsiktsprogrammet.

5 Avslutande kommentar

Sammanfattningsvis har vi använt vårt förtroende som studeranderepresentanter i kombination med det underlag vi har fått genom enkäten för att utforma ett så bra åsiktsprogram som möjligt – ett åsiktsprogram som både representerar juriststudenterna väl och som kan fungera som underlag för JF:s påverkansarbete under lång tid framöver. Ytterst är det från stämmans godkännande som åsiktsprogrammet får sin främsta legitimitet, och vi hoppas att stämman kommer att godkänna det förslag som vi har tagit fram!

Juridiska studierådet genom Arbetsgruppen för åsiktsprogrammet

12 april 2017

(Bilagor uteslutna i denna version av rapporten. Samtliga bilagor återfinns på JF:s hemsida.)